

Onderwerp: **Concept verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040**

Samenvatting raadsvoorstel

De regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen werken aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. Dit traject is een vrijwillige samenwerking tussen rijk, provincies Utrecht en Gelderland, de waterschappen en de 26 gemeenten uit de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley. De regio's formuleren de gezamenlijke voorwaarden voor een haalbare en aantrekkelijke invulling van de verwachte noodzakelijk woningbouw van 100.000 woningen tot 2040 in Arnhem-Nijmegen-Foodvalley.

De impact van de verwachte woningbouwopgave in de regio's Foodvalley en Arnhem-Nijmegen geeft aanleiding tot het zoeken van partnerschap met rijk en provincies. Deze opgave is een schaa sprong ten opzichte van de huidige opgave en vraagt samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde, gebundelde investeringen. Het doel is om de groei voor wonen en werken op een goede manier mogelijk maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropool te versterken. Met het voorliggende Verstedelijkingsconcept worden de ontwerpprincipes voor een Groene Metropoolregio voorgelegd voor besluitvorming.

Aan de raad,

Gevraagde beslissing:

1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid, en in te stemmen met het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2).
2. De ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het eigen lokale omgevingsbeleid.
3. het college te verzoeken om een verstedelijkingsakkoord met het rijk te sluiten over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende afspraken (zoals volgorde, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie en de raad hierover te informeren.

1. Inleiding

In het bestuurlijk overleg MIRT is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem-Nijmegen-Foodvalley ('Groene Metropool') een integrale verstedelijkingsstrategie voor de periode 2020-2040 op te stellen. In het afgelopen anderhalf jaar zijn daarin grote stappen gezet en bent u op diverse momenten betrokken in dit traject, laatstelijk via een consultatieronde op 18 mei jl (zie bijlage). Inmiddels is het Verstedelijkingsconcept, waarin voor alle bouwstenen ontwerpprincipes zijn neergelegd, klaar (deel 1). Dit alles onder de zinspreuk "Meer Landschap, Meer stad" (zie bijlage).

Op gebiedsniveau wordt in acht gebiedsuitwerkingen waarvan drie sleutelgebieden doorgewerkt aan een verdere vertaling van de ontwerpprincipes. Met de samenwerkingsafspraken vormt dit geheel de Verstedelijkingsstrategie. Deze onderdelen (deel 2) worden nog verder uitgewerkt.

Deze samenwerking zal bekrachtigd worden met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord. In dat akkoord staan de voorwaarden voor de verdere samenwerking volgens de principes van het Verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges zullen besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord.

De Verstedelijkingsstrategie staat niet op zichzelf. Er zijn meer ruimtelijke trajecten in uitvoering.

In regionaal verband hebben we het verstedelijkingsonderzoek ondersteund door het uitvoeren van een Regionale Ruimtelijke Verkenning Foodvalley, welke tegelijkertijd aan u ter besluitvorming wordt voorgelegd. De inzichten uit dat traject hebben inhoudelijk geleid tot een verdieping en daarnaast een bijdrage geleverd aan een gezamenlijk ruimtelijk perspectief op de opgaven in onze regio.

De Regio Amersfoort werkt momenteel tegelijkertijd aan het Ontwikkelbeeld Amersfoort. Met deze verstedelijkingsstrategie voor de regio Amersfoort is nauwe afstemming, omdat er in het noordelijk deel van Foodvalley overlap is van de regio's.

2. Door de raad gestelde kaders

Als kaders voor de Regionale Ruimtelijke Verkenning gelden de Strategische Visie Barneveld 2030 en in de juli vastgestelde Hoofdlijnennotitie Koers Barneveld 2040.

3. Effect/Meetbare doelstellingen

a) Meetbaar effect:

b) Maatschappelijk effect:

Het deelnemen aan deze strategisch ruimtelijke trajecten maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren.

4a. Argumenten

1.1 *de vier bouwstenen verwoorden de integraliteit*

Met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen het vertrekpunt voor lokale keuzes. Daarbij vormen de ontwerpprincipes de leidraad voor het beargumenteren van de gemaakte keuze.

1.2 *de integrale opgave kan alleen samen worden uitgevoerd*

We willen een aantrekkelijke leefomgeving creëren door de randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes. Een aantal opgaven overstijgt gemeentegrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juist gewicht door agenda's te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

1.3 *in de gebiedsuitwerkingen wordt de opgave concreet gemaakt*

Op de schaal van deze gebieden zijn afspraken te maken op uitvoeringsniveau, kan gekozen worden voor het betrekken van de meest relevante partners afhankelijk van de opgave en is afweging van strijdige ontwerpprincipes het beste mogelijk.

2.1 *dit sluit aan op de uitgangspunten zoals opgenomen in Strategische Visie Barneveld 2030 en de Hoofdlijnennotitie Koers Barneveld 2040*

Op 7 juli 2021 heeft u de Hoofdlijnennotitie vastgesteld, waarbij besloten is de zeven uitgangspunten van deze notitie leidend te laten zijn voor de inzet van Barneveld in de verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen & Foodvalley en het Ontwikkelbeeld Amersfoort. De ontwerpprincipes uit de Verstedelijkingsstrategie verhouden zich op goede wijze met bovengenoemde uitgangspunten.

2.2 *het lokale omgevingsbeleid is leidend voor uiteindelijke locatieontwikkeling*

Door het opnemen van de ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie en het doorwerken in de bestemmingsplannen/het omgevingsplan worden de uitgangspunten in de lokale instrumenten verankerd.

3.1 *dit bekrachtigt de meerjarige strategische samenwerking*

Met het ondertekenen van een Verstedelijkingsakkoord weten wij ons verzekerd van steun en partnerschap in grote ruimtelijk keuzes, ingrepen en investeringen. Vanzelfsprekend blijft uw raad hierover nadrukkelijk geïnformeerd.

4b. Tegenargumenten/kanttekeningen

1.1 *het besluit bindt individuele overheden*

Met het aangaan van de samenwerking gaat de gemeente een verplichting aan om zich naar haar partners te verantwoorden op haar ruimtelijke beleid binnen de verstedelijkingsopgave (locatiekeuze, locatieuitwerking). Tegenover deze verplichting staat de meerwaarde van een krachtig verband en gezamenlijke (investerings)agenda voor onze plek in de Groene Metropool.

1.2 *de gebiedsuitwerkingen zijn te inhoudelijk*

Onze gezamenlijke regio heeft een bijzonder karakter. De stedelijkheid is sterk verspreid (polycentrisch), verschilt van elkaar en er is nog geen gezamenlijke agenda. Daarnaast is in het ontwerp onderzoek gebleken dat onze regio relatief weinig opgenomen is in relevante (rijks-)onderzoeken. Hierdoor ontbreekt soms relevante informatie en is het moeilijker passende oplossingen voor te stellen. Met het inzoomen in gebieden wordt deze lacune verholpen. Tegelijkertijd ontstaat een hechtere en nauwere samenwerking tussen de betrokken partners in het gebied. Daarnaast worden zo mogelijk andere trajecten in de samenwerking geïntegreerd.

2.1 *dit vereist mogelijk aanpassing van reeds vastgestelde kaders*

Door de vertaling naar het eigen omgevingsbeleid worden de ontwerpprincipes ook lokaal leidend. Doordat wij en met ons de meeste gemeenten actief zijn met het opstellen van hun nieuwe omgevingsbeleid (of actualisatie in de komende periode) is het echter goed mogelijk deze ontwerpprincipes te incorporeren en volgt een nadere afweging indien de situatie daartoe aanleiding geeft.

5. Alternatieve scenario's

De samenwerking met alle partners in deze Verstedelijkingsstrategie maakt het mogelijk meer aandacht te vragen en te krijgen voor de ruimtelijke opgaven en wensen rondom woningbouw en leefomgeving met een gezamenlijke agenda.

Het alternatief bestaat uit veel verschillende losse afspraken en trajecten. Hierbij bestaat het risico dat er weinig samenhang bestaat tussen sectorale onderwerpen of tussen gelijkwaardige gebieden, mogelijk ontstaan er zelfs concurrerende belangen. Tegelijkertijd zijn individuele belangen en vraagstukken in hun aanvragen kwetsbaarder door het ontbreken van massa en uniformiteit.

De Verstedelijkingsstrategie is inmiddels een vaste vorm voor integrale rijk-regio samenwerking. Juist op deze manier wordt het mogelijk een samenhangende en kansrijk ruimtelijke agenda in te vullen met alle overheidspartners. Bovendien heeft de verstedelijking impact die gemeentegrenzen overschrijdt; we moeten het samen doen.

6. Proces

Vervolg/besluitvormingsproces (inclusief participatie):

Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn niet direct inwoners betrokken. Wel heeft de provincie Gelderland in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerspeiling uitgevoerd (zie bijlage). Het Verstedelijkingsconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan is bovenal een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (rijk, provincie en beide regio's). Het afwegingskader komt op lokaal niveau in beeld bij locatiekeuzes en nadere uitwerking in bijvoorbeeld gemeentelijke Omgevingsvisies. Bij deze besluitvorming is inwonersparticipatie wel van toepassing.

In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de regio's de Contourennotitie vastgesteld. Via regionale raadsbijeenkomsten, een webinar en lokale informatieve sessies ben u geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject. De consultatieronde bij alle raden en Staten heeft input opgeleverd ter verbetering van keuzes en ontwerpprincipes. Sommige reacties worden meegenomen naar de gebiedsuitwerkingen en/of het Verstedelijkingsakkoord. Het voorliggende rapport geeft op zowel de gebiedsuitwerkingen als de samenwerkingsafspraken al een doorkijk (deel 2), maar is nog niet volledig.

Vervolgstappen/planning/uitvoering:

Met de verstedelijkingsstrategie wordt geen blauwdruk of contract gepresenteerd, maar een basis voor samenwerking; richtinggevend principes die gaan helpen om de volgende stappen goed op elkaar aan te laten sluiten. Dit betekent dat er verdere uitwerking plaatsvindt, met name in de gebiedsuitwerkingen. Hier komen de bouwstenen en ontwerpprincipes bij elkaar en vindt verdere doorvertaling plaats. In de gebiedsuitwerking Foodvalley Noord zal er aandacht zijn voor ondermeer de maakindustrie en de A1-corridor en wordt de samenloop met Ontwikkelbeeld Amersfoort verder geconcretiseerd. De samenhang van de vervolgstappen, o.a. binnen de gebiedsuitwerkingen, met andere lopende ruimtelijke trajecten is een belangrijk punt van aandacht. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om de inzet op het vervolg van de Regionale Ruimtelijke Verkenning en het vervolg op de RES. Deze trajecten moeten goed met elkaar verbonden zijn.

Wanneer de conceptafspraken gereed zijn stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT (eind november 2021). Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten geïnformeerd over de strategie, het akkoord de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt u hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar we daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen waar belangen worden afgewogen.

Communicatie

In het afgelopen jaar bent u als raad meerdere malen geïnformeerd over de Verstedelijkingsstrategie. Vanaf de contourennotitie is met regelmaat informatie gedeeld over de te doorlopen stappen en het belang van deze samenwerking. Met de consultatie op de ontwerpprincipes van 18 mei jongstleden heeft uw raad nadrukkelijk ook de lokale context meegegeven.

Vanuit het traject is met name rondom belangrijke mijlpalen (behandeling BO Leefomgeving en BO MIRT, ondertekening Verstedelijkingsakkoord) externe communicatie voorzien.

De communicatie over de besluitvorming in de betrokken 26 gemeenten en 2 provincies wordt vanuit de regio's aangestuurd. Daartoe is een Projectgroep Public Affairs & Communicatie ingericht met vertegenwoordigers uit beide regio's en de provincie. Aan de hand van het opgestelde Public Affairs- & Communicatieplan wordt de communicatie uitgevoerd.

Evaluatie/controle:

De raad wordt actief betrokken in het proces van het tot stand komen van het verstedelijkingsakkoord. Daarnaast wordt in de reguliere P&C-cyclus de raad geïnformeerd over de voortgang. Uiteraard geldt dit ook over de besluiten bij de partners van dit traject over het Verstedelijkingsconcept.

7. Financiële gevolgen

De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners.

De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. In veel gevallen is daarbij het budgetrecht van de raad van toepassing. Daarvoor komen wij bij uw raad terug.

8. Risico's

In de uitwerkingen zal blijken tot welke mogelijkheden deze Verstedelijkingsstrategie allemaal strekt. Dat vereist nauwe samenwerking met alle partners; buurgemeente, provincies en ministeries. Het akkoord dient als basis voor een langjarige samenwerking.

Het demissionaire kabinet kan ertoe leiden dat het sluiten van een akkoord niet mogelijk zal zijn in het najaar van dit jaar. Daarom kan de ondertekening mogelijk verschuiven naar begin 2022.

Burgemeester en wethouders van Barneveld,	
de secretaris,	de burgemeester,
W. Wieringa	J.J. Luteijn

Bijlagen:

- Aanbiedingsbrief Regio Foodvalley
- concept Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040
- Overzicht opbrengst consultatieronde ruimtelijke trajecten
- Rapportage burgerpanel verstedelijking